

CENSOS I RENDES QUE LA GENT DE CAPAFONTS PAGAVA AL COMTE DE PRADES, SEGONS UN CAPBREU DE 1756

AMADEU MATEU I FERRO

És encara viu a la memòria dels capafontins, el greuge que patien per haver de pagar al comte de Prades les rendes estipulades en la quístia. La quístia o quèstia, és la relació de tots els tributs que li eren reconeguts, al senyor de Prades, per part de la gent de Capafonts.

És ben curiós, però, que ningú sàpiga com eren aquests tributs, quan es pagaven i qui els pagava.

Hem trobat al Fons Ferran Companys, que custodia l'Associació Cultural Baixa Segarra, de Santa Coloma de Queralt, un document del 1756, on consten tots aquests tributs, i que transcrivim literalment a continuació.

*Llevador dels censos y demás rendas quel
Exm Señor Duch de Medinaceli & Compte de
Prades, percebeix en son Lloch de Capafons,
segons lo Capbreu rebut en poder de Joseph
Mas y Roger Notari de Cornudella en 1756.*

Lo Ajuntament de Capafons

*La quantitat señalada en recom-
pensa de la Quistia
Per un forn de coure pa en la Plassa
Per Nadal 9
Per la ferreria, per Nadal 49
Per una devesa de 10 jornals en lo Mot-
llat, per Nadal ..... dos Capons
Lo Delme de grans a la desena, menos
de fesols i dacsas que no se acostuma
pagar
De las castañas y nous, a la quinsena, y
se reparteix entre los condecimadors.
(Lo) Delme de la verema, a la desena.
De alls y sebas.
a la setsena.*

De la Llana llarga, a la desena; però el garras menudas y anyells, no se paga. Dos diners per cada casa que farà for matges.

De Nadissos a la desena, se delman a St March, sino abastan a 10, y son 8 donalo Sor. a los Delmers 4 diners, y prenen un Nadís, si son 5 prenen mitg Nadís, si son quatre, pagan los Delmes dos diners y prenen mitg Nadís y de aquí en avall, no hi ha Nadís, sino que l Amo, paga dos diners de cada Nadís.

Dels porcells a la vuitena y sino abasta, a delmada, se paga 4 dins per cada porcell.

Un poll per las llocas, posian pocas o, Molts.

No se paga delme de fruita, ni hortallissa, al delme se trau la primicia y lo que queda se reparteix entre S.E. y lo Sor. Arquebisbe.

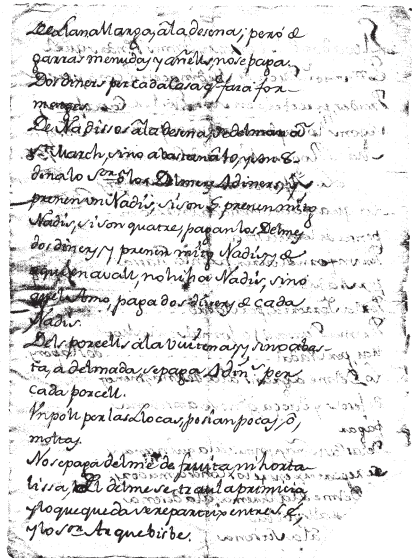
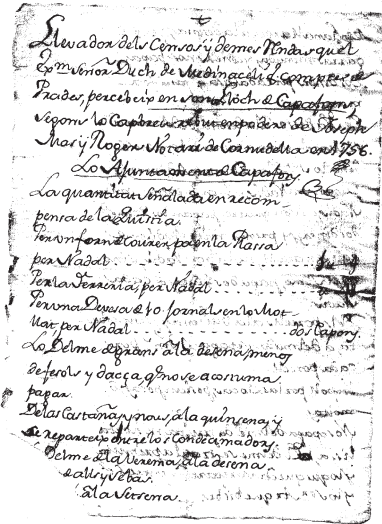
Els espais en blanc que hem marcat corresponen a les parts de l'escrit que són illegibles, o que simplement hi falten, perquè el document té un petit bocí de paper estripat.

Si fem una passada pels diferents conceptes que se citen, hi veurem algunes coses mereixedores de ser comentades:

Es parla d'un forn de pa que és a la plaça; aquesta plaça ha de ser la plaça Vella, o sigui el Perxo, i per tant vol dir que el forn comunicava amb aquesta plaça per sota de l'actual ca l'Ermitanet, cosa que ja sospitàvem i que el document confirma.

La devesa de deu jornals que és al Montllat, sorprèn que sigui l'únic bocí de terra que pagui al senyor comte. És que no tenia cap més propietat al terme? Dos capons a l'any en concepte de terres conreades pels capafontins demostren que la propietat de la terra per aquells anys ja estava en altres mans; segurament de l'església i de molts vilatans, tal com demostren algunes escriptures en les quals el senyor ven la terra a la gent del poble.

Que paguessin delme els cereals, però no els fesols i la dacsà, deu voler dir que es collien pocs fesols i que encara se sembrava dacsà -cereal de mala qualitat-, que ja

ningú del poble sap què es.

Pagaven les castanyes, les nous, la verema, els alls i les cebes. Aquí sorprenen els alls i les cebes, productes que avui es conreen en tan poca quantitat que de segur no pagarien, tal com, en aquella època, passava amb els fesols.

El bestiar figura a la relació, amb normes profusament detallades, és senyal que el senyor comte en treia una bona picossada, sobretot amb els nadissos -garrins-, que en tenen unes de tan detallades que són de difícil comprensió. Aquí surten els dos diners que pagava cada casa que fes formatges; és curiosa aquesta renda, perquè ningú recordava que a Capafonts la gent fes formatge, i ara que arriba el paper que ens ho fa saber coincideix amb el moment en què es torna a fer formatge, i l'actual, a més de no tenir càrregues comtals, és d'una gran qualitat.

Cap al final del document ens assabentem que les lloques pagaven un poll per cada covada. I com ho sabia el representant del senyor comte que a tal casa hi havia una lloca? Doncs, fiscalitzant. Encara que només fos pels polls, ja es comprèn que el comte no podia merèixer cap mena d'estimació per part dels vilatans.

La referència acaba amb aquesta sentència, o afirmació: ...y lo que queda se reparteix entre Sa Excelencia -el Duc de Medina-cel-li- y lo Senyor Arquebisbe. Sense comentaris.